D·N
25/11 1956

FN och Ungern

I en liten skrift, "Brottet mot Ungern", har bokförlaget Natur och Kultur givit en värdefull sammanställning av fakta och opinioner kring den ungerska frihetskampen. Några författare har lämnat redogörelser för Ungerns historiska utveckling, för händelserna i Ungern under de kritiska dagarna i oktober och början av november samt för världsopinionens hållning till dessa händelser. Härtill kommer översättningar av ungerska frihetsdikter, inlägg av ungerska patrioter och anföranden av svenskar vid skilda demonstrationsmöten. Alla som medverkat till skriftens framställande har gjort det utan ersättning, bokhandlarna säljer skriften utan vinst, hela försäljningsbeloppet går till Svenska röda korsets och Rädda Barnens Ungernhjälp. Skriften är värd att köpa inte blott på grund av sitt syfte, utan därför att den är signad att vara en förbluvande erinran om vad som hänt och vad vi känt i denna tid.

Den svenska idealism som upprörts av händelserna och ser sitt hopp i Förenta nationerna kommer bäst till uttryck i ett inlägg av författartinnan Sara Lidman. Det är ett vackert inlägg, vittnande om lidelse och ärlighet. "Sovjet har skändat Ungern... Det är en himmelskrikande orätt som begåtts mot Ungerns folk — vi kan aldrig upphöra att begära deras resning och frihet", skriver Sara Lidman. Men ett krig för Ungerns skull får det inte bli. Vi måste ta avstånd från våldet. "Om en enda nation inom sig levde rättrådigt och övade fred, så skulle det utgå en mild men stark strålning från det landet som öppet och fördult påverkade andra folk." Vi skall vädja till FN "att denna församling måtte också rädda freden och inom fredens ram återställa freden åt de kuvade folken"; den vädjan måste vi göra "med en brinnande tillförsikt". "FN är världens samvete nu, ett samvete i nöd."

Ingen betvivlar det upprättiga i dessa ord. Men är denna förhoppning genomtänkt, är den inte tvärtom en metod att fly från verkligheten, att komma ifrån saken, att lämna våra oroliga samveten i FN:s hand? Förkastar vi våldet, måste vi fördöma ungrarnas uppror likaväl som ryssarnas ogärningar. Tror vi att våra fredsvilja skall göra de andra fredliga bör vi avrusta, alla som vill fred bör avrusta! Ingen att stormakterna, att frankalla allmän samling kring fred och frihet? Sara Lidmans appell, liksom många andra liknande, blir i själva verket ett försök att vinna fräsande genom en utopism som i en omöjlighet, allas goda vilja, ser räddningen. Det är samma tanke, samma undanflykt som då kristna förr i tiden motiverade overksamhet inför det orättfärdiga med tal om att evangeliets efterföljd skulle göra alla goda. Vi kan i dagens läge inte göra mycket, det är sant, vi vill inte slåss för Ungern, fastän vi vill att ungrarna skall göra det och vill slåss för ett Sverige i Ungerns situation. Men varför förgifta den hållningen med en bön till FN, liksom man förr gjorde det med en bön till Gud?

FN uppträder, det är den enkla sanningen, på samma sätt: man ber, men man gör det i visshet om att inte bli bönhörd. Den 27 oktober upptogs Ungernfrågan på säkerhetsrådets dagordning. Den 4 november, då de ryska vapnen inledde Ungerns krossande, avslogs ett amerikanskt resolutionsförslag om att ryssarna skulle dra tillbaka sina trupper; tio av de elva staterna i rådet (även Jugoslavien) röstade visserligen för förslaget, men Ryssland inlade sitt veto. Sedan gick saken till den i hast sammankallade generalförsamlingen: skillnaden mellan råd och församling är som bekant att rådet kan fatta bindande beslut, men på grund av veторätten aldrig gör det, medan församlingen med majoritet kan utfärda resolutioner, men inte fatta bindande beslut. Församlingen har producerat ett antal resolutioner — mot dåtidsternas röster och med ett antal asiatiska och afrikanska stater som avstått från att rösta. 4 november: Ryssland skall dra tillbaka sina trupper från Ungern och tillåta FN:s generalsekreterare att sända observatörer dit. 9 november: Ungefär detsamma; ryssarna "uppmanas att ömedelbart upphöra med åtgärder mot den ungerska befolkningen vilka står i strid mot normerna och principerna för internationell lag, rätt och moral". Därjämte en resolution om humanitär verksamhet i Ungern. 21 november: Två resolutioner som fördömde den ryska undertryckningspolitiken och de ryska deportationerna krävde att dessa skulle upphöra och att observatörer skulle få tillträde till Ungern.

"Världssamvetet" har alltså talat, men förgäves. Ryssarna och deras betjänter i Ungern svarar att vad som där sker inte angår yttervärlden, att de som kräver en ändring är fascister och krigshetsare, att det blir krig om man skulle söka intervenera mot ryssarna i Ungern, att observatörer inte får komma in för att bevittna vad som sker. Ingenting blir gjort. Vi skulle gärna vilja känna en "brinnande tillförsikt" till FN, men det går inte, det överstiger förmågan. Vi kan inte avstå från att söka tänka klart, även om vi inte finner en lösning, utan bara möter ett dilemma.

Kripalani mot Nehru

I det indiska parlamentets utrikesdebatt häromdagen försvarade premiärminister Nehru sin oklara politik i lika oklara ordalag som vanligt. Han kritiserade vissheligen med skärpa Ryslands undertryckande av Ungern, men försvarade också den indiska delegatens röstning mot FN:s resolutioner i Ungernfrågan (respektive Indiens avstående från att rösta; på enskilda punkter hade resolutionernas innehåll, förklarade han, gjort en indisk anslutning mindre lämplig. Nehru uttalade också att man borde uppmärksamma den egyptiska frågan lika mycket som den ungerska. Den utvidgade tredje ståndpunkt som Nehru företrädde fick självfallet en övervältigande majoritet inom det indiska parlamentet, där Nehrus kongresspartí är helt dominerande.

Oppositionen, särskilt socialisterna, angrep emellertid regeringen med stor kraft. Det viktigaste anförandet synes ha hållits av Acharya Kripalani, som allmänt betraktas som socialismens främste man, men vägrat att motta en ledande partipost. Kripalani erinrade om att Nehru vid Stalins död hyllat honom som "en fredens man" och att han senare hade välkomnat efterträdarnas kritik av Stalin; Kripalani tillade att Nehrus omdömen nu visat sig vara lika ohållbara i båda fallen. Indiens politik i FN sades helt gå i stil med regeringens föregående politik, "en politik som fördömer kolonialism från Västerns sida, men är tyst i fråga om rysk imperialism". Det funnes, betonade Kripalani, en avgörande skillnad mellan Västerns militärpakter och det ryska satellitsystemet. "Tror någon att England eller Amerika skulle angripa ett land som önskade lämna Atlantpakten?" Kripalani uttryckte slutligen förhoppningen att Indien aldrig skulle erkänna Kadars regering i Ungern och att man med all kraft skulle understödja frihetsrörelsen i detta land.

Arresteringen av Imre Nagy

I strid mot löfte om att få återvända till hemmet innebär inte bara ett uppenbart svek, utan vittnar också om ryssarnas fruktan för Nagy, som — något paradoxalt — blivit en symbol för den ungerska frihetsviljan. Alltjämt kräver en övervältigande majoritet att Nagy skall återinsättas som regeringschef, och arresteringen väntas utlösa en ny strejkvåg. Skall Nagy nu anklagas och dömas som kontrarevolutionär eller skall han tvingas spela en roll som strider mot hans övertygelse eller skall han sparras in?

För fjorton dagar sedan förklarade Tito att "regeringen Kadar representerar det mest nederliga i Ungern, fastän den befinner sig i ett svårt läge". Den ryska inmarschen beklagade Tito — men alternativet sades ha varit "kaos och kontrarevolution". Balansgången har varit förgäves. Arresteringen av Nagy innebär en ny rysk utmaning av Tito — Nagy hade ju åtnjutit jugoslaviska legationens beskydd, och som på lördagen påpekades i protestnoten från Belgrad hade också legationen erhållit uttryckliga garantier innan Nagy lämnade sin asyl.

Jugoslaviska regeringen har protesterat hos Kádar och uppmanat honom att skyndsamt lämna besked om Nagys och hans kamraters öde. Protesten är feladresserad; det var ryska militärer som förde bort Nagy. Spänningen Moskva—Belgrad ökar ytterligare.

Nog kan vi undvara statens stöd

om staten kan undvara oss, har det sagts på högkyrkligt håll. Men varför vill man då inte alls vara med om en klargörande undersökning? En utredning som enligt konstitutionsutskottets anvisningar skulle vara "förutsättningslös i den meningen att den inte ensidigt tar sikte på vare sig fortsatt organisatoriskt samband mellan staten och kyrkan eller upplösning av detta samband". I våras avvisades tanken på folkomröstning, därför att det vore alltför svårt att bedöma de praktiska följderna av en skiljemässa. Detta anfördes som ett huvudskäl, och det har onekligen en viss tyngd. Frågan är komplicerad, tekniskt och organisatoriskt sett. Men att anföra problemets outredda beskaffenhet som ett hinder och kort efteråt vägra att vara med om att undanröja detta hinder, att skaffa ett pålitligt omdömesmaterial, det är en ohjälplig motsägelse. Den konservativa avslagsreservationen, undertecknad av högern och bondeförbundare inom utskottet, blottar att man på den sidan under alla omständigheter motsätter sig en kartläggning av förhållandena, en redovisning av väsentliga fakta som ger regering och riksdag — och vid folkomröstning folket självt — möjligheter att jämföra och välja.

Högerreservanterna åberopar särskilt att samtliga domkapitel har avstyrkt. Domkapitlen följer sina biskopar som fären följer herden. Det är på intet sätt förvånande. Det bekräftar bara att de högkyrkliga förklaringarna att kyrkans främste när som helst kunde tänkas begära skilsmässa inte förtjänat att tas på allvar. Därifrån kommer inga initiativ av reformatorisk innebörd, vare sig mer eller mindre vittsyftande. Med avvikelse från det vanliga, grovt intressebestämda koalitionsmönstret har nu liberala och socialdemokrater tillsammans i utskottet genomdrivit utredningsförslaget. Och den linjen kommer antagligen att bli riksdagens beslut.

PRESSGRANNAR

Det är meningslöst och skadligt att utreda förhållandet mellan stat och kyrka med tanke på skilsmässeproblemet, hävdar Svenskt Tidskrift (h), åberopande ärkebiskopen och en rad konservativa kyrkliga och akademiska organ:

En utredning som den föreslagna kan inte gagna staten men väl ska-

Så borstar man bort grånande hår!

Världens enda pigmentpreparat, Crème Marchal, ger genast det grånande hår dess naturliga färg tillbaka (det var ju pigment som försvann). Har Ni någon sin hårborste? Det är Crème Marchal. Pigment + lanolin + 3 min. borstning ett par gånger i veckan gör Ert hår smått och glänsande. Ingen som Ni träffar dagligen, använder sedan årstal Crème Marchal, men den märks inte — effekten är nämligen ett fullkomligt naturfärgat hår. Crème Marchal finns i ljus, medel och mörk (olika pigmentnyanser). Gå in för Crème Marchal — tusentals andra har gjort det.

Rätterör: kr 13:75. Finns i parfym- och färgbandels. Om denna inte på Er ort, beställ mot postförskott direkt från

marchal

Fredsgatan 10, Stockholm. Tel. 10 32 52

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telefonanonser: 24 60 90
för riksanstalt 22 40 20
Telegramadress: *Dagenyheter*
Postgiro: *Fritt* (för anonser) *nummer 1 617* (för prenumeration)
Chefredaktör: *Herbert Tingsten*
(Träffas säkrast kl. 12.30—14.30)
Politisk huvudredaktör:
Leif Ekeberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Rodhman*
Dagens Nyheters Aktiebolag:
Verkst. direktör: *Helge Hedeborn*
PRENUMERATIONSPRISER
A — Stockholmsupplagan
Stor-Stockholm Övriga Tidningsområde landet
Månad ..... kr. 7:50 7:—
Kvartal ..... kr. 22:— 20:—
Halvår ..... kr. 43:50 39:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/7 1956 tillhandahålles på begäran.
Från starten av 30 096
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1956.

Gävlefirma flyttar till Nybro

Två avdelningar vid Gefle Asgarveri AB, färgeri- och sprutarbetsavdelningarna, kommer att förflyttas till Nybro. Samtidigt skall företagets huvudkontor flyttas från Gävle till Nybro. Ett 50-tal anställda berörs. Angåveriets ägare, direktör Gustaf Kälvy, överlag. företaget för något år sedan och har andra industrier i Nybro. Anledningen nu är att försöka att möta den hårdnande konkurrensen på textilmarknaden, säger direktör Urban Casqi vid Gefle Asgarveri. Västergående besparingar kan göra i Nybro eftersom ängs och elkraft förbilligas genom samdrift. (DN, Gävle.)

Porslinsindustrin följer LO-rekommendationen

Avtalsområdena hålla på Mediagon för porslinsindustrin. Efter diskussion beslöt man ansluta sig till LO:s rekommendationer för nästa avtalsrörelse, och förslag till avtal upprättades.

Domkapitlets i Lund beslut att fastställa skolstyrelsens avgörande vid lärartillsättningen i Olofström

Tjusiga nyheter
på sportavdelningen

Gör ett besök nu på Ferngists sportavdelning. Ni finner mängder av köcka och ändamålsenliga sportplagg — nya och piggа i stilen.

Skidjackan
skall vara lätt, ledig och vindtät. Den här chica modellen i poplin uppfyller alla krav. **83:—**

Teddyjackan
i vitt med bå garnering är ljuvligt varm och skön och otroligt klädsam **235:—**

Skalomhyxorna i lastex kostar **95:—**

Sportjumpern
Från Schweiz kommer den här tunga vita jumpern i helylle. **75:—**

Scarfen
i skotskrutigt ylle är otroligt varm och dekorativ **32:50**

Den kåcka mössan
med skärm kostar **12:—**

Vantar
i vitt med broderier i vackra färger ..... **11:—**
Skidjackor ..... fr. **54:—**
Skalomhyxor i ylledjagonal **67:—**
Sportjumper ..... fr. **38:50**

Se våra skyltfönster!

Måndagar öppet till kl. 20.00

Skidmössan
i poplin med teddyfoder är otroligt klädsam **15:50**

Ferngvists
— modehuset Kungsgatan 62 —

Måndagar öppet till kl. 20

SKINN-JACKOR

Vi är specialister på jackor av getskinn

— skinnet med "duhbel livslängd . . ."

Innan Ni köper — se först våra kvalitéer och priser.

Rak modell Get, yllefodr. 98:—
Fär. ylletofr. 88:—

Tång getskinnsjacka
Av kraftigt getskinn med avtagbar krage av pannofix o. runtomgående skärp. 145:—

Pojkjackor
Otroligt slitstarka getskinn. Prisex.
6 år ..... 62:—
12 år ..... 71:—

Till landsortens mest postförskott, full reparatt.

SWINGS
Sveavägen 45, Stockholm
23 35 85 (Växel)

Sol och Snö och Glada Dagar

Ni är kanske en skicklig skidåkare, eller Ni kanske söker avkoppling och förströelse, eller vill återhämta krafterna efter en sjukdom, eller helt enkelt längtar efter allt som en typisk vintersportort i Schweiz kan erbjuda. Vad Ni än planerar för Er vintersemester, det finner Ni i Schweiz. Kom också ihåg: varje dag i det storkande alplivet ger Er vederkvickelse och angenäma minnen — full valuta för semesterpengarna.

Vänd Er till Schweiziska Turistbyrån, Kungsgatan 36, Stockholm eller till Er resebyrå som lämnar Er alla upplysningar.

Schweiz

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.